

POSTANOWIENIE

20 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 20 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko A. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej A. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 29 kwietnia 2022 r., I AGa 107/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej
kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od A. Sp. z o.o. w K. na rzecz P. Sp. z o.o. w P. kwotę 107 697,05 złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 lutego 2018 r., oddalając powództwo w pozostałym zakresie dotyczącym odsetek ustawowych. Sąd ten ustalił, że Sąd Okręgowy w Koszalinie 13 września 2017 r. nakazem zapłaty zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 133.153,40 zł wraz z odsetkami. Na podstawie powyższego tytułu komornik sądowy prowadził na skutek wniosku pozwanej z 2 listopada 2017 r. postępowanie egzekucyjne. W jego toku wyegzekwowano na rzecz pozwanej w dniu 20 grudnia 2017 r. m.in. kwotę 112.697,05 zł, która tego

samego dnia została jej przekazana. Postanowieniem z 20 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku otworzył postępowanie układowe powódki. Komornik otrzymał informację o otwarciu postępowania układowego 21 grudnia 2017 r. Pozwana pomimo wezwania powódki odmówiła zwrotu świadczenia wypłaconego przez komornika. Sąd Okręgowy w Szczecinie 25 września 2020 r., sygn. akt VIII Ga 1079/19, zmieniając wyrok Sądu Rejonowego w Koszalinie z 5 września 2019 r. zasądził od pozwanej na rzecz powódki 5.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 5 lutego 2018 r. Zasądzona kwota stanowiła część świadczenia wyegzekwowanego przez komornika i przekazanego pozwanej 20 grudnia 2017 r. Pozwana wniosła o zmianę terminu rozprawy apelacyjnej jednak do zmiany nie doszło rozprawę przeprowadzono bez udziału pełnomocnika pozwanej. W związku z wyrokiem Sądu Okręgowego powódka przedstawiała pozwanej propozycje ugodowego rozliczenia pozostałych należności przekazanych pozwanej przez komornika po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania układowego. Zasądzenia tych należności w kwocie 107 697, 05 zł powódka domagała się w obecnym procesie. Sąd Okręgowy w Szczecinie wskazał, że uwzględnione roszczenie powódki opierało się na podstawie art. 405 w zw. z art. 410 § 2 k.c. Sąd ten ocenił, że obecna sprawa była tożsama podmiotowo ze sprawą o sygn. akt VIII Ga 1079/19 i została ukształtowana, w aspekcie przedmiotowym, jako obejmująca żądanie zapłaty pozostałej części świadczenia należnego powódce od pozwanej w związku z uzyskaniem przez pozwaną środków pieniężnych po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania układowego. Stwierdził ponadto, że okoliczności faktyczne w odniesieniu do roszczenia głównego w sprawie niniejszej pozostają niezmienione i są tożsame z podnoszonymi w sprawie o sygn. akt VIII Ga 1079/19. Powyższe czyniło w sposób samoistny zasadnym żądanie pozwu. Sąd równocześnie podzielił ocenę prawną wyrażoną w tamtej sprawie co do tego, że skutki prawne otwarcia postępowania układowego następują z początkiem dnia, w którym wydano postanowienie w tym przedmiocie. Wskazał także, że powołanie się przez pozwaną na zasady współżycia społecznego nie mogły mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 29 kwietnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację pozwanej od wyroku z 13 kwietnia 2021 r., dzieląc ustalenia faktyczne

i ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, dodał że pozwana nie powołała takich okoliczności, które nie byłyby brane pod uwagę w sprawie o sygn. akt VIII Ga 1079/19 i mogłyby uzasadniać odmienną ocenę żądania powódki. Sąd odwoławczy wykluczył także możliwość uznania, że w sprawie o wskazanej sygnaturze doszło do nieważności postępowania z powodu pozbawienia pozwanej możliwości obrony jej praw. Wskazał także, że zakaz spłaty długów w czasie, o którym mowa w art. 252 ust. 1 Prawa restrukturyzacyjnego, nie może pomijać świadczeń wyegzekwowanych przez komornika.

W skardze kasacyjnej pozwana w ramach podstawy materialnoprawnej zarzuciła naruszenie: art. 5 k.c., art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c., art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., art. 411 pkt 2 k.c., art. 252 w zw. z art. 273 Prawa restrukturyzacyjnego i art. 278 § 1 Prawa restrukturyzacyjnego, art. 111 § 2 k.c. w zw. z art. 209 Prawa restrukturyzacyjnego i art. 165 k.p.c., w ramach zaś podstawy prawnoprocesowej naruszenie: art. 379 pkt. 5 k.p.c., art. 316 k.p.c., art. 365 k.p.c. i art. 366 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c., 254 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i art. 302 § 1 k.p.c. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na:

„a. występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do ustalenia, na gruncie art. 411 pkt 2 k.c. oraz art. 5 k.c. czy interes jest ważniejszy w określonych okolicznościach, tj. egzekwującego na podstawie tytułu wykonawczego wierzyciela, czy też wierzycieli podmiotu w restrukturyzacji;

b. istnienie potrzeby wykładni art. 278 Prawa Restrukturyzacyjnego w zw. z art. 111 § 2 k.c. oraz art. 209 Prawa restrukturyzacyjnego i art. 165 Kodeksu postępowania cywilnego z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie sądów w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych poprzez niejednolite przyjmowanie momentu, w którym postanowienie o otwarciu postępowania układowego wywołuje swój skutek, tj. z początkiem czy z końcem dnia, w którym zostało ogłoszone;

c. nieważność postępowania, z uwagi na oparcie przez Sądy obu instancji swych orzeczeń na wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie w sprawie VIII Ga

1079/19, tj. wydanego w sprawie, w której pozwana została pozbawiona możliwości obrony swych praw, z uwagi na swą usprawiedliwioną nieobecność.”

W odpowiedzi na skargę powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez stronę skarżącą odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwana nieskutecznie powołała się w skardze na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a zatem na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Skuteczne powołanie się na wskazaną przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania wymaga sformułowania określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym, zaprezentowania argumentacji przekonującej o istnieniu na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i świadczącej o poważnych trudnościach w jego rozwiązaniu, a ponadto wskazania, dlaczego jest ono istotne (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 12 grudnia 2013 r., IV CSK 384/13, nie publ.). Wymagania te nie zostały w skardze strony pozwanej spełnione.

Skarżąca, powołując się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. i stawiając w skardze okreśłą kwestię do rozwiązania, nie przedstawiła wymaganej argumentacji prawnej, która miałaby przekonać o tym, że w sprawie wystąpił nowy, istotny i abstrakcyjny problem prawny, którego rozstrzygnięcie wywoływałoby zasadnicze trudności bądź rozbieżności w orzecznictwie i wymagało zajęcia

stanowiska przez Sąd Najwyższy. Skarżąca, odnosząc się lakonicznie do tej kwestii, ograniczyła się do wyrażenia swoich wątpliwości odnośnie do sposobu jej rozstrzygnięcia. Pozwana w istocie oczekiwała jedynie kontroli prawidłowości zajętego przez Sąd odwoławczy stanowiska co do braku możliwości uwzględnienia zarzutu pozwanej, że spełnienie przez nią świadczenia, którego zwrotu domaga się powódka, czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Zważyć przy tym należy, że ocena zastosowania klauzul generalnych zawsze musi wiązać się z badaniem okoliczności konkretnej sprawy, co z reguły wyklucza możliwość powołania się w tym kontekście na problemy o charakterze abstrakcyjnym i tak też jest w niniejszej sprawie.

Wykazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., a zatem tego, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, które budzą poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów, wiąże się z koniecznością przekonania przy pomocy stosownej jurydycznej argumentacji, że określone przepisy rzeczywiście budzą poważne wątpliwości i nie zostały jak dotąd wyjaśnione albo że niejednolita wykładnia tych przepisów wywołuje wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie sądów w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Skarżąca nieskutecznie powołała się również na tę przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania. Pozwana, wskazując rozbieżne rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, które - jej zdaniem - mają dotyczyć chwili, która decyduje o skutkach otwarcia postępowania układowego, pomija że żadne z nich w istocie nie odnosi się wprost do tej kwestii, lecz dotyczy ogłoszenia upadłości, co więcej nie zostały one wydane w podobnych do siebie stanach faktycznych i prawnych. Skarżąca sama przy tym wskazuje, że „jedyną do tej pory interpretację tej chwili wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 18 czerwca 2004 r. w sprawie II CK 364/03”. W tej sytuacji nie można skutecznie twierdzić, że wykładnia powołanych przepisów wywołuje rozbieżności w orzecznictwie, skoro nie zostało to w skardze wykazanie. Należy dodać, że odnosząc się do poglądów doktryny, pozwana również

koncentruje się na analizie postępowania upadłościowego, nie wskazując z resztą precyzyjnie źródeł części przytoczonych poglądów. Nie jest rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie w zastępstwie autora skargi okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie jej do rozpoznania ani argumentów mogących wskazywać na ich wystąpienie, dlatego też należy poprzestać na stwierdzeniu, że pozwana ostatecznie nie przekonała o potrzebie dokonania wykładni powołanych w skardze przepisów prawa.

Skarżąca również nieskutecznie powołała się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c., a więc na nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Pozwana nieważność tę dostrzegała w sprawie o sygn. akt VIII Ga 1079/19, w której Sąd Okręgowy w Szczecinie wydał wyrok 25 września 2020 r. W art. 398¹³ § 1 k.p.c. chodzi jednak wyłącznie o nieważność postępowania przed sądem odwoławczym, który wydał zaskarżone skargą kasacyjną orzeczenie. Ewentualna nieważność postępowania w innej sprawie nie ma tu znaczenia. Ważność postępowania zakończonego wskazanym wyrokiem z 25 września 2020 r. może być badana np. w sprawie ze skargi o wznowienie - jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Szczecinie - nie zaś obecnie w postępowaniu ze skargi kasacyjnej pozwanej, która dotyczy odrębnej sprawy. Należy dodać, że w postępowaniu odwoławczym, w którym zapadł zaskarżony skargą przez pozwaną wyrok nie wystąpiły żadne okoliczności, które wskazywałyby na jego nieważność.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265). Wprawdzie z dniem 1 lipca 2023 r. w życie wszedł art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego

oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), jednakże z uwagi na wydanie niniejszego postanowienia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek (art. 98 § 1¹ zd. 2 k.p.c.), nie jest obecnie możliwe określenie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym zakresie. Ustawodawca nie przewidział bowiem dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalenia daty doręczenia takiego orzeczenia. Dlatego pewnym środkiem zaradczym dla zainteresowanej strony, która nie otrzyma od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w ustawowym terminie przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii, a wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia co do daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

(E.C.)

[ał]